

Ooit van de Duitse kunstenaar Anselm Kiefer gehoord? Nee? Ik tot voor kort ook niet, dus dat is geen schande. Maar er is iets aan te doen. In Nederland nog wel, in museum Voorlinden in Wassenaar hangt, staat en ligt zijn werk. Kiefer kwam een paar jaar geleden tot mij via een goede vriend. Die bleek een studie te hebben gemaakt van de in 1945 geboren kunstenaar en bestookt sindsdien zijn 'Umwelt', althans diegenen in wie hij enige culturele belangstelling vermoedt, met Kiefers werk. Ik ben hem er dankbaar voor, er zijn weinig kunstenaars die zó tot de verbeelding spreken en tegelijkertijd zó weinig aan de verbeelding overlaten als deze buitenproportionele knutselaar.

Kiefer heeft de Tweede Wereldoorlog niet meegemaakt, maar is er als geen ander een kind van. Zijn leven heeft hij gewijd aan de uitbeelding van de destructieve domheid van de mens, en die van zijn eigen cultuur in het bijzonder. Domheid die tot uitbarsting kwam in de Tweede Wereldoorlog. Kiefers immens grote werken ogen verbrand, verschroeid, verscheurd, verrafeld, verdord en gespleten, en zijn onuitsprekelijk mooi. Mooi? Al die aardetintige, met zorg gecreëerde en confronterende ellende? Prachtig mooi! In de onlangs gemaakte film 'Anselm' toont filmmaker Wim Wenders Kiefer aan het werk. Zijn atelier is gevestigd in enorme fabriekshallen, waar hij op de fiets doorheen kart om iets te zoeken in een laadje, wat natuurlijk niemand gelooft, maar voor de film mag dat. Wat ik meen te zien in Kiefers werk is ondanks alles de onschuld en de veerkracht van mens en natuur. De mens, die uiteindelijk op de puinhopen van huis en haard weer gaat spelen, zoals hijzelf als kleine jongen; de natuur, omdat er onder alle omstandigheden zoveel levenskracht in huist.

Had hij zijn boodschap ook kleiner kunnen verpakken? Ik denk het niet. In klein formaat had hij de absurditeit van de werkelijkheid nooit zo overtuigend kunnen uitdrukken. Als kijker spiegel je je aan een werkelijkheid in de hoop dat die voorgoed verleden tijd is. Maar helaas, Kiefers werk blijft actueel.

[NOS Anselm Kiefer](#)